

Старова Т. В.

кандидат хімічних наук,

Криворізький державний педагогічний університет

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ХІМІЧНОГО НАПРЯМКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена проблемам навчання студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» в педагогічних вищих навчальних закладах. Запропоновані схеми реалізації вимог суспільства до рівня підготовки у магістратурі на базі інтелектуально-емоційного аспекту під час викладання дисциплін хімічного циклу.

***Ключові слова:** магістр, інтелектуально-емоційна культура, проблеми професійної підготовки за рівнем «магістр», педагогічна освіта.*

Стаття посвящена проблемам обучения студентов за учебно-квалификационным уровнем «магистр» в педагогических высших учебных заведениях. Предложены схемы реализации требований общества к уровню подготовки в магистратуре на базе интеллектуально-эмоционального аспекта во время преподавания дисциплин химического цикла.

Ключевые слова: магистр, интеллектуально-эмоциональная культура, проблемы профессиональной подготовки за уровнем «магистр», педагогическое образование.

The article is sanctified to the problems of educating of students after an educational-qualifying level master's degree in pedagogical higher educational establishments. The charts of realization of requirements of society are offered to the level of preparation in a city council on the base of intellectually-emotional aspect during teaching of disciplines of chemical cycle.

Keywords: master's degree, intellectually-emotional culture, problems of professional preparation after a level master's degree, pedagogical education.

Актуалізація проблеми гармонізації інтелектуально-емоційної сфери навчання студентів V курсу зумовлена декількома причинами:

1) зміною підходу до освіти, де, як зазначив Л. Г. Пак, головний акцент ставиться на цілісний розвиток особистості, соціальне партнерство, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, активна життєва позиція студента тощо, що повинно забезпечити максимальну можливість розкрити потенціал та простимулювати творчі здібності молодих людей [1];

2) зростанням вимог до підготовки студентів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр», що потребує зміни траєкторії навчального процесу, по якій нормативно повинен рухатися сам студент;

3) оптимізацією, інтенсифікацією та уніфікацією учбового процесу, типізацією стандартних навчальних планів та програм, що є механістичним шляхом реалізації вище зазначеного, яке неминуче зменшить ерудованість молодих випускників, особливо магістрів, що мають право працювати в науково-дослідних лабораторіях [2].

Зазначене має на увазі не лише розширення діапазону та поглиблення знань про оточуючу дійсність у студента, але й формування та накопичення досвіду діяльності перетворення, емоційно-творче ставлення до світу та людини, а також систему ціннісних орієнтацій, що визначають його поведінку у багатогранності довкілля.

Отже, метою даного дослідження став пошук та гармонізація методів та прийомів навчання з обґрунтованим використанням інтенсифікуючих засобів навчання у ВНЗ, які б дозволили реалізувати повноцінну підготовку магістрантів з урахуванням продуктивної взаємодії в соціумі.

Сьогоднішні умови підготовки магістрів за фахом природничого спрямування в педагогічних вищих навчальних закладах має вагомі проблеми у виконанні соціального замовлення з вимогами до випускників ОКР «магістр» [3]:

1) Фаховий компонент магістерської програми має забезпечити хімічні компетенції фахівця, що охоплюється дисциплінами циклу професійно-

практичної підготовки навчального плану з поглибленням фундаментальних знань та підвищенням їх наукового рівня. Ці програми мають віддзеркалювати новітні досягнення відповідної наукової галузі для залучення магістрів до роботи з монографічною і періодичною науковою вітчизняною та іноземною літературою.

2) Науковий компонент магістерської програми повинен формувати більш цілісне, поглиблене бачення професійної діяльності: забезпечити широту та фундаментальність освіти, максимальну наближеність її до сучасного рівня наукових знань у природознавстві, формування компетенції самостійного здійснення наукових досліджень та отримання нових знань.

Культура навчання та проблеми її формування охоплені у роботах багатьох видатних психологів та педагогів: З. Ф. Баррон, Дж. Гілфорд, В. Дж. Гордон, Г. Лозанов, К. Роджерс, А. Ротенберг, Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн, А. М. Леонтьєв, К. В. Тейлор, Р. Торренс, К. Р. Хаусман, В. Франкл, А. Вольтер, Ж.-Ж. Русо, К. Гельвецій, І. Гердер та інших. В роботах В. І. Андрєєва, Д. Б. Богоявленської, В. І. Заїки, І. С. Кона, Т. В. Кудрявцева, Я. А. Пономарьова звертається увага на співвідношення інтелектуальних здібностей, творчих якостей та мислення індивіда; Т. В. Кудрявцева, О. М. Матюшкіна, І. Н. Семенова, С. Ю. Степинського – закономірності розвитку творчого потенціалу особистості [4]. Слід зазначити і велику зацікавленість науковців проблемою формування інтелектуально-емоційною культурою навчання, яка дає позитивні мотиви та раціональну актуалізацію до розгляду питань відповідних дисциплін (Віхрова О. В., Корченко Т. А., Абульханова-Славська К. А., Андрєєва І. М., Мастерова В. О., Кондрашова Л. В., Омеляненко А. В. та інші) [5-9].

Досліджуючи проблему формування інтелектуально-емоційної культури майбутніх вчителів та викладачів, розумієш, що принципи та прийоми її розвитку можуть допомогти правильно зорієнтувати та забезпечити якісну підготовку фахівців з природознавства.

Отже, слід переглянути тенденції у плануванні й організації навчання магістрантів та зорієнтувати програму на збільшення наукової складової у дисциплінах циклу професійно-практичної підготовки, що додатково забезпечило б гармонізацію інтелектуальної, емоційної і соціальної сфер набуття індивідуального досвіду перетворення себе і навколишньої дійсності.

Наукова складова оновленої програми хімічно-педагогічного напрямку підготовки має забезпечити формування та опанування у випускників магістрів наступних предметних та психолого-педагогічних умінь:

- обирати необхідні методи дослідження, модифікувати існуючі та розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти отримані результати, аналізувати й осмислювати їх із урахуванням опублікованих матеріалів;

– подавати підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, рефератів, наукових статей, доповідей тощо, які оформлені згідно з установленими вимогами із залученням сучасних засобів редагування і друку.

З власного боку бачимо реальним у такому оновленні:

– охопити розвиток науковості хімічних знань майбутніх магістрів шляхом забезпечення взаємноініціативного проектного проживання освітніми суб'єктами діапазону сфер розвиваючих можливостей, створення умов самореалізації та саморозвитку майбутнього фахівця, що сприяють його професійному становленню;

– передбачити оптимальні шляхи функціонування і розвитку проектного проживання з урахуванням реалій сучасного соціуму;

– виявити найбільш результативні форми і методи діяльності, що підвищують ефективність навчання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і екстрафункціональних знань, що забезпечать накопичення й формування умінь, якостей індивіда, що виходять за рамки певної професійної підготовки.

Зазначені напрямки модернізації навчального процесу у магістратурі пропонуємо здійснити шляхом збільшення практичності дисциплін, а саме: дозволити студентам магістрантам виконувати маленькі дослідження в рамках навчальних курсів.

Наприклад, у магістрантів спеціальності «Хімія і інформатика» Криворізького державного педагогічного університету є курс «Хімічні аспекти екології промислових центрів», на заняттях якого дуже зручно організувати моніторингове спостереження за станом навколишнього середовища, що є доречним для промислового міста Кривий Ріг. Або також цікавим буде обробка магістрантами даних, які можуть накопичувати студенти молодших курсів під час виконання певних серій моніторингу довкілля міста та його районів в рамках діяльності у науково-практичних гуртках та роботи над курсовими, для створення наукових доповідей на практичні конференції, текстів статей та для формування і надання допомоги вчителям при організації дослідницьких робіт з учнями середньо-загальних шкіл.

Також в межах курсу «Інструментальні методи аналізу» можна виконати і наукове дослідження з оптимізації та удосконалення методик хімічного аналізу із застосуванням складної аналітичної апаратури, де магістранти можуть виконати власноруч вибір проблеми, вивчити теоретичні основи питання та поставити експериментальне дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів тощо.

Оптимальне рішення таких ідей вбачається у створенні досить гнучкої програми, яка б передбачала деякий довільний хід лабораторно-практичного навчання в тенденціях запиту сучасності та зацікавленості самих студентів. Адже, емоційна та інтелектуальна сторона навчального процесу повинна бути комплексною та взаємодоповнюючою.

Але це, на жаль, не становить великої проблеми. Найбільшим гальмом в такому прагненні для хімічного напрямку навчання є матеріально-технічна база вчз, особливо педагогічних, де й на сьогоднішній день оснащення хімічних лабораторій знаходиться на низькому рівні.

Тому в системі освіти рівня «магістр» слід змінювати не лише зміст програм, підхід до освіти із застосуванням прийомів соціального партнерства, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, що сформує активну життєву позицію студента, а при цьому забезпечить збільшення практичної значущості навчання, але й покращити матеріально-технічну базу за напрямками підготовки. Теоретичні знання та вміння магістрів цілком дозволяють відповідати вимогам та стандартам освіти, але у практичному змісті є багато недоліків щодо неможливості по максимуму охопити сучасні досягнення науки на місцях у вищих навчальних закладах.

Таким чином, пропонуємо наступний план реалізації поглиблення бачення майбутньої професійної діяльності магістрів:

1) забезпечити лабораторії вищих навчальних закладів достойною сучасною матеріально-технічною базою для створення можливостей формування компетенції самостійності та, на сучасному рівні, наукових досліджень;

2) переглянути зміст навчальних програм рівня «магістр» та здійснити його максимальну наближеність до сучасного рівня наукових знань у світі;

3) створити можливості для участі студентів педагогічних вчз у науково-практичних конференціях з хімії з представленням достойних конкурентноспроможних конкурсних робіт, проектів тощо.

Література

1. Пак Л. Г. Личностно ориентированная парадигма вузовского образования / Л. Г. Пак // http://www.jeducation.ru/3_2009/13.html
2. Ильинский И. М. Образовательная революция / И. М. Ильинский. – М., 2002. – С. 146.
3. Концепція організації підготовки магістрів в Україні, затвердженої наказом МОН від 10 лютого 2010 року № 99 // http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/6670
4. Мастерова В. А. Воспитательно-образовательная среда вуза как средство развития творческой личности будущего государственного служащего: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01: Саратов, 2003. – 183 с. // <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/112203.html>
5. Віхрова О. В. Гармонія інтелекту та емоцій як фактор професійного успіху майбутнього педагога / О. В. Віхрова, Т. А. Корченко // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2011. – Вип. 31. – С. 474-476.
6. Абульханова-Славская К. А. Проблемы активности личности. Методология и стратегия познания / К. А. Абульханова-Славская // Активность и жизненная позиция личности. – М.: Педагогика, 1988. – 148 с.
7. Кондрашова Л. В. Гармонізація інтелектуального й емоційного чинників підготовки майбутніх учителів до формування освітніх цінностей учнів / Л. В. Кондрашова // http://www.bdpu.org/scientific_published/conf_2008/articles/Kondrashova.
8. Омеляненко А. В. Емоційно-інтелектуальний аспект у педагогічному дискурсі / А. В. Омеляненко // <http://www.vuzlib.com/content/view/357/84>.
9. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект: исследования / И. Н. Андреева // Вопросы психологии. – 2006. – № 3. – С. 78-86.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2011 р.